

ПЕРАД УСІМ.
Добра кухарам: нешта смачнае прыгатавалі, — амаль тут жа атрымалі падзяку...
Людзям, якія пішуць, на нешта падобнае разлічваць цяжка. Ну хіба рэдку.
Пасля мінулага выпуску рубрыкі («Звязда», нумар за 13 верасня) патэлефанавала чытачка, сказала, што найлепшы творык атрымаўся ў спадарыні Навоенкі з Глыбоччыны «Танцуй... Пакуль не замужам»; што другая гісторыя «Паэзія і проза жыцця» (пра дэфіцыт, можна сказаць, на ўсё...) нагадала ёй, як сын прыехаў з войска ў водпуск, і прывёз ёй з Масквы (!) два пачкі пральнага парашку... А трэцяя — «Дзякуй... Ёсць за што? Ці няма?» (пра бацьку, які пасля чатырох дачушак прычакаў сына) — навяла на сумны роздум, што з такіх вась, як правіла, спешчаных сынкаў, вельмі рэдка вырастаюць годныя людзі. А таму — можа, і добра, што з чалавека загадзя збілі пыху...
Тры вяселья і праўдзівыя гісторыі — ад чытачоў... Чытачам. На ўсмешку, на роздум, на ўспамін пра нешта сваё, на знаёмства, а то і сяброўства...
Пішыце! І чытайце новыя дзве.

ЛЮБАЧКА

Гэтай дачніцы зайздросцілі ўсе суседкі, бо ў яе муж — ну хоць да раны прылажы: не курыць, не п'е, з усімі далікатны, ветлівы. А ўжо што жоначку любіць, дык пра тое і размовы няма. Толькі і чуеш: Любачка ды Любачка!

Яна пра свайго чалавека таксама нічога дрэннага нікому не казалася, толькі ўсміхалася, калі яго хвалілі... Хоць і адчувала, відаць, што гэта з падколкай: маўляў, ах, які твой Мікола, як выглядае. Яму што — пад шэсцьдзясят? Ніколі не дасі!

А вось Любачцы — гэта лёгка, бо яна трохі старэйшая за мужа і час яе прыгажосці даўно мінуў. Вырасла адзіная дачушка, жыве зусім іншым жыццём і нават у іншай краіне. А бацькі вось тут. Дачы ў нас побач былі, таму што нішто заўсёды чуваць. Вясной, напрыклад, Мікола ветліва прасіў сваю жонку:

— Ты ўжо, Любачка, пастарайся: ускапай, пасадзі ўсё... Ты ведаеш, я дапамог бы, але ж у мяне работа — яна забірае і час, і сілы.

Любачка гэта, відаць, разуме мела і штодня, сама — прычым з ранку да вечара — кешкалася ў гародзе. Муж прыязджаў хіба што ў нядзелю — вясельы, бадзёры. З ўсімі вітаўся, усім усміхаўся, з жонкай вечарам піў гарбату пад вішняю, ды яшчэ і нахвальваў:

— Ах, якое смачнае ў нас варэнне з суніц... А маёй маме і сястры таго наварыш? Ты ўжо, Любачка, пастарайся...

За варэннямі наставала пара так званых закатак. З імі гэтай суседцы таксама ніхто не памагаў, бо муж ездзіў у госці да сваёй радні. Водпуск жа, казаў, у чалавека толькі адзін...

Жонка, як выглядала, разуме і гэта. Але ж неяк «падвяла» свайго Міколу: узяла ды прастудзілася, падхапіла запаленне лёгкіх. Я праведвала яе ў бальніцы і аднойчы заспела там мужа. Ён сядзеў каля ложка, глядзеў на Любачку і старанна еў вялікі прыгожы яблык. Яшчэ два, праўда, горшыя, ляжалі на тумбачцы. А болей хвораі ён нічога не прынёс...

Праўда, перад выпіскай пазваніў, папрасіў, каб мы з мужам па-суседску вылучылі — спачатку дапамаглі прыгатаваць абед (бо трэба ж яго любую па-людску сустрэць), а потым — і ўсе разам — пасядзелі...

Пакуль я тупала па кухні, Мікола паставіў талеркі, адкрыў слоікі

з закаткамі і са смакам з'еў... усе мандарыны, што купіў да агульнага стала.

Любачка прыехала на таксі. Мужу (на твары было напісана) гэта не спадабалася, але ён (ва ўсякім разе пры нас) не сказаў ёй нічога. Усе разам мы селі за стол, налілі па кілішку віна, сталі закусваць...

— Любачка, табе мяса шкодна, — сказаў муж, падчапіў відэльцам катлету з яе талеркі і палажыў сабе ў рот.

Тое ж зрабіў і з другой катлетай. Жонка пачырванела і моўчкі пацягнулася па агурок.

— Правільна, мілая, — пахваліў яе муж, — агурочки карысныя. І грыбочкі еш. Яны табе вельмі ўдаліся, у іх селену шмат.

А потым ужо нам з мужам:

— Ведаеце, суседзі, берагу яе як магу! Прашу, каб болей рухалася, сачу за ёжай...

Гаспадыня тым часам па нешта схадзіла ў кухню. Муж ёй тут жа:

— Любачка, ты кран не закрывала... Я ж чую — вада цячэ... Вярніся — закруці.

Мы з поўнымі чаркамі пачалі. Аднак не паспела жонка прыйсці, як Мікола зноў ёй даў даручэнне:

— Любачка, а што гэта ў прыбіральні святло гарыць? Нехта забыўся выключыць? Дык ты схадзі...

Карацей, назаўтра мне хацелася спытаць суседак: ну як, жанчынкі, мы і далей будзем зайздросціць Любе? Ці ўсё ж прыгледзімся да сваіх мужоў ды падумаем (кожная пра свайго), што няхай ён «трохі курыць і трохі п'е»...

З. М. Наваенка,
г. п. Падсвілле, Глыбоцкі раён.

НА ВАРЦЕ МАЁМАСЦІ

Гісторыі ў нашым «Провадзе...» найчасцей пра даўнейшае жыццё, але ж сённяшняе нічым не горшае: яно таксама ў рубрыку просіцца. На днях вось патэлефанавалі знаёмы. Пытаецца: «Хочаш гісторыю?» — «Ну вядома ж, хачу!»

Ён раскажаў, я запісала. Такім чынам...

У адной вёсцы, што на Магілёўшчыне, жыве чалавек мо з дзесяць: усе — жанчыны, усе немаладыя, але ж варушацца, нешта садзяць, даглядаюць...

Зрэшты, гісторыя не пра іх, а, можна сказаць, пра гараджанку,

якая, там нарадзіўшыся, пасля школы пераехала ў райцэнтр, а потым — нібы вярнулася, бо ў вёсцы ў спадчыну атрымала хату. Разы са два на год стала прыязджаць: першым разам — на Радуніцу, каб схадзіць на могілкі (гэта святое), а другім — трохі яблыкаў узяць. Хоць якія там яблыкі, калі садок хварэе ды дзічэе без руплівай рукі...

Вось і нядаўна села гэтая Ганна Пятроўна на ранішні аўтобус, дакалыхалася да вёскі, папрасіла кіроўцу, каб спыніўся ля хаты. Той паслухаў — высадзіў жанчыну (яна даўно ўжо на пенсіі), з'ездзіў на разварот (гэта побач) ды кіруе сабе назад. Бачыць — яго пасажырка, пастаяўшы трохі ля весніц, пераходзіць дарогу, галасуе, каб ехаць назад... Прычым, як потым дазналіся, зусім не дамоў, а ў... міліцыю, каб напісаць заяву, што ў вёсцы (адрас, вядома ж, «дадаваўся») яе... абакралі.

Што канкрэтна ўзялі, як быццам, напісаць не паспела, бо ёй дрэнна стала. Спалоханы дзяжурны выклікаў «хуткую», тая, мігам прымчаўшы, завезла (і пакінула) жанчыну ў бальніцы, бо хваробу ў такім узросце доўга шукаць не трэба... Ды і не знайсці яе ў гэтай пацыенткі проста не маглі: ведалі, што яна ў свой час працавала рэвізорам і лютавала, не раўнуючы нібы смерч! (Дужа прыныпова была: сумку дэфіцытаў напакуюць — добры акт напіша, а калі не, дык і не...)

Ды што там: яе нават начальства баялася, бо на кожнага ў Пятроўны «дасье» было.

...У міліцыі таксама пра гэта ведалі, а таму ў вёску тут жа, па гарачых слядах, накіравалі групу. Яна, прыехаўшы на месца злачынства, праз «джунглі» з бур'яну падышла да хаты, паглядзела, што замкі на дзвярах не зрэзаны, прабоі не вырваны, шыбы цэлыя (хіба кіт патрэскаўся), ды і вярнуліся ў аддзел — «адпісаліся», што ўзлому няма...

«Як гэта няма?! — дазнаўшыся пра гэта, стала абурацца пацярпелая. — Ды вы не правярылі!... Не даследавалі... Я скардзіцца буду!»

Што рабіць — аператыўная група зноў паехала ў вёску (Ганна Пятроўна, як пані, на пярэднім сядзенні). І зноў, ужо з панятымі з ліку мясцовых жанчын (яны не роўна гарадскім — па кутах хавацца не будуць) пайшлі да пацярпелай у хату. А там...

Што ёсць, тое ёсць: слой бруду — ляжыць, хоць карціны па ім пішы (новы від мастацтва быў бы). А ўзяць — ну няма чаго: каб і хацеў, не знойдзеш!

Міліцыя з панатымі на двор: можа, недзе там быў скарб закапаны? Заяўніца і сапраўды падыходзіць да плота ды кажа:

— Вось тут я ручнік вясно па-весіла — акно выцірала... А цяпер яго няма, бачыце? Значыць, укралі!

Следчы, пачуўшы гэта, аж малінавы стаў (ад злосці), аператыўніку таксама мову адняло. Толькі шафёр аж зайшоўся ад рогату — ледзь адпоўз за машыну.

— Дык гэта ж ануча была, — успомнілі суседкі «пацярпелай». — Яе, відаць, ветрам знесла...

— Каму ануча, а мне — маёмасць, — заявіла Пятроўна.

...Кажуць, я потым адвезлі дадому. А што ў міліцыі было, вёска, на жаль, не ведае. Чула толькі, у таго дзяжурнага людзі час ад часу пытаюць: «А што — ручнік яшчэ не знайшлі?»

Л. М. Чыгрынава,
г. Мінск.

Рубрыку вядзе
Валянціна ДОЎНАР.

Неасабісты суб'ектыў

«Трагедыя з тэлефонам»

Ад блазна да мярзотніка — адзін крок.

Асабліва калі ніхто не спыніць

Яніна Мікалаеўна напісала ў рэдакцыю ліст, якому да ла назву «Трагедыя з тэлефонам». Гісторыя, расказаная ў ім, — амаль вясковым дэтэктыў. Сюжэт яе прыблізна такі. Наша чытачка была ў вёсцы. Зранку ў хату завітаў мясцовы выпівоха, які нідзе не працуе. Чаго хацеў — у лісце не сказана, але, добра ведаючы гэты кантынгент, можна з упэўненасцю сказаць, што або пахмяліцца, або на бутэльку. Жанчына, доўга не думаючы, няпрошанага госця выставіла за дзверы (якія гэтыя таварышы бываюць надакучлівыя, ведаюць усе, хто хоць аднойчы з імі сутыкаўся). Пакрыўджаны візіцёр сеў на веласіпед і з'ехаў, а Яніна Мікалаеўна праз нейкі час убачыла, што няма яе тэлефона, які ляжаў у пакоі на бачным месцы.

Далей дэтэктыў развіваўся па тыповым сцэнарыі. Пацярпелая (менавіта так сябе наша чытачка называе ў лісце) пазваніла ў міліцыю і паведаміла аб крадзяжы. Нарад з раёна прыехаў, затрымаў меркаванага злодзея, але ўкрадзенага пры ім міліцыянеры не знайшлі. Прывезлі дзецюка на месца крадзяжу і пачалі шукаць той няшчасны тэлефон. Шукалі ў двары, на кухні, у пакоях, нават у прыбіральні. Усюды, дзе ён мог яго схаваць, бо пра тое, што пажылая жанчына сама яго кудысь палажыла і забылася, версія адпала: апарат быў недаступны, а значыць, сім-карту з яго вынялі. «Злодзей, седзячы на лаўцы, толькі ўсміхаецца, пацярпелая просіць, каб ён аддаў тэлефон, але ён не прызнаецца...» Так і не знайшоўшы аб'екта правапарушэння, суб'екта правапарушэння міліцыя вымушана была адпусціць.

ПРАЎДА, праз пару дзён злодзей пракалоўся: падкінуў пад вароты сім-картку (наглядзеўся, пэўна, дэтэктываў, баяўся, што па ёй знойдуць), а брат нашай чытачкі заспеў яго на гэтым. Зноў выклікалі міліцыю, і небарака прызнаўся-такі, куды дзеў ўкрадзенае: мабільнік ляжаў у кветніку ў двары пацярпелай. Тэлефон забралі і адправілі на экспертызу, а злодзея праз нейкі час... зноў адпусцілі. Крымінальную справу заводзіць не сталі, бо высветлілі, што ўкраў ён яго не з мэтай атрымаць матэрыяльную выгаду, а з мэтай помсты за тое, што яго выгналі з хаты. Мабільнік, ляжачы ў кветніку, мог сапсавацца, а гэта ўжо матэрыяльная шкода, але да крымінальнай справы таксама не дацягае — занадта нязначны ўрон: экспертыза ацаніла не новы прасценькі апарат у шаснаццаць рублёў. Засталася пасля гэтага крыўда на міліцыю і пытанне: ці ўсё яны рабілі правільна, абшукваючы хату, доўга трымаючы ў сябе мабільны? З гэтым і напісала Яніна Мікалаеўна ў газету.

Мы яе ліст пераадрасавалі абласным начальнікам тых міліцыянераў. Няхай сапраўды разбіраюцца, ці ўсё было законна і па-чалавечы, тым больш што менавіта «па-чалавечы» пасля нарады з сілавікамі ў Прэзідэнта сёння выходзіць на першы план... Мяне асабіста больш цікавіць другі галоўны герой гэтай «трагедыі з тэлефонам» — той самы выпівоха Валодзя, які напаскудзіў, папсаваў нервы пажылому чалавеку, заняў па сутнасці і па выніку бессэнсоўнай справай міліцыянераў, якія ў гэты патрачаны без толку час маглі б сапраўды камусьці дапамагчы. Валодзя — у шакаладзе, для яго ўсё скончылася лёгкаім спалохам, пра які ён будзе весела расказваць

сваім сабутэльнікам. Больш за тое, ведаючы гэтую гісторыю, вяскоўцы (у большасці сваёй пажылыя, а значыць, у нечым безабаронныя людзі) ужо не стануць гнаць яго з хаты, калі прысунецца па чарку ці грошы, а будуць старацца яго ўлагодзіць, каб і з імі не нарабіў падобнага паскудства, якое не пацягне на пакаранне па законе, але якое ад гэтага не перастане быць паскудствам.

ШТО ёсць, тое ёсць — вясковыя выпівохі сёння ператварыліся з блазнаў, з якіх больш смяюцца, чым ад якіх гаруюць, і якія больш ствараюць праблем сабе і сваёй сям'і, але не навакольным (як было, пэўна, спрадвеку), у дробных мярзотнікаў, выбрыкі якіх датычацца менавіта старонніх людзей і зусім не бяскрыўдныя. Чаму так сталася? Я думаю, адчуваюць сваю беспакаранасць. Не з боку міліцыі — участковага яны баяцца і сёння, але часта яму няма чаго прад'явіць ім, бо ўсе іх агідныя ўчынкi дробныя, не цягнуць нават на правапарушэнне. Яны перасталі баяцца самага галоўнага — людскога асуджэння і, калі што якое, — адпаведнай рэакцыі. Бо калі б знайшоўся сваяк, сусед — хто заўгодна, які б за фактычны здзек з пажылой жанчыны даў таму Валодзю... не, не балюча, і нават не па мордзе, а проста выспятка пад зад, той, думаю, надоўга б зарокся штосьці падобнае чыніць. А так — ён амаль што герой...

Хтосьці тут захоча запярэчыць збытымі фразамі пра старэнне і дэградацыю вёскі, маўляў, каму там заступацца, калі толькі старыя ды выпівохі засталіся? Але нават у самую закінутую далёкую вёску, нават калі ў ёй сапраўды няшмат насельнікаў, прыязджаюць сваякі ды дачнікі. (А вёска, пра якую піша Яніна Мікалаеўна, вялікая і не пустая — ферма працуе, да таго ж ад Мінска недалёка). Але сваякам і дачнікам сёння папросту ўсё роўна — абы мяне не чапалі, а то скажу што «алкашыку», а ён у мяне пасля цыбулку патопча ці мыш у калодзеж укіне. Хай сабе робіць што хоча — нікога ж, не дай бог, не забіў, не пакалечыў. А што бабкам мясцовым сваімі выкрунтасамі жыцця не дае — дык хай лепш выпіць яму дадуць, ён і супакоіцца...

У нашай вёсцы гадоў пятнаццаць таму быў вельмі паказальны выпадак. Прыехаў у закінутую бабуліну хату гарадскі ўнучак — бамбіза гадоў пад сорок, які нядаўна вызваліўся з калоніі. Прывёз з сабой чалавек пяць дружбакоў-сабутэльнікаў. Заявіў: буду тут жыць, і за некалькі дзён затэарызаваў усіх мясцовых бабуль. Мала таго: нашы ціхія мясцовыя выпівохі, якія да гэтага былі сапраўды бяскрыўдныя, бачачы беспакаранасць гарадскіх, таксама сталі нахабныя і хамаватая.

Управа на іх знайшлася вельмі хутка. Мясцовы прадпрымальнік, у якога ў вёсцы жывуць маці і цешча, сабраў чалавек пяць моцных хлопцаў, падагнаў мікрааўтобус, загрузілі яны прыезджых, вывезлі за межы раёна і высадзілі ў чыстым полі. Натуральна, «госці» болей не вярнуліся. А мясцовыя адразу пацішэлі, і з таго часу ў нас спакойна. І тэлефон можна класці нават на лаўцы на двары, і ніхто на яго не паквапіцца...

Што, атрымалася, я зноў... пра чалавечую абыякавасць і наадварот? Не судзіце строга: амаль усё ў нашым жыцці — менавіта іх наступствы.

Алена ЛЯЎКОВІЧ.

